
Иван Тодоров/Ivan Todorov

**70-ГОДИШЕН ЮБИЛЕЙ НА
ДОЦЕНТ Д-Р ВЛАДИМИР ПОПОВ**

Традиционната конференция на Исторически факултет при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, проведена в края на м. октомври (27–28 октомври 2010 г.) на тема: „България, българите и Европа – мит, история, съвременност“ беше посветена на 70-годишния юбилей на доцент д-р Владимир Пенчев Попов. Дългогодишен преподавател по основната историческа дисциплина Стара история, преподавана на студентите в историческите факултети на Великотърновския и Софийския университет, доцент д-р Владимир Попов е оставил траен спомен на поне две поколения студенти, които са завършили своето образование в двата университета.

Владимир Попов е роден в с. Тетово на територията на Русенска област в учителско семейство. След завършване на основното и средното си образование е приет за студент в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ във Философско-историческия факултет със специалност История. В спомените на негови преподаватели по история винаги се е подчертавало неговото усърдие и старателност при подготовката по изучаваните дисциплини. Независимо от отличния успех във всички дялове на историческото познание Владимир Попов проявява особен афинитет към старата история. Часовете, прекарани в университетската библиотека, са разделени между подготовката на семинарните занятия, прочита на литературата за съответния семестриален изпит и последователна работа с изворите и литературата по стара история. Важни и полезни са връзката му с водещи специалисти в тази област. Професор Христо Данов, по това време четящ основния лекционен курс по Стара история, доцент Велизар Велков, професор Георги Михайлов – това са неговите преподаватели, които съдействат за формиране на неговия траен интерес към Античността. Изграждането на изследователския заряд в студентските години се поддържа и от главния асистент по това време Александър Фол – научен ръководител на студентския кръжок по стара история. Негов председател за известно време е бил и Вл. Попов. В тази творческа среда се заражда и професионалното му отношение към историята на ранните цивилизации от Месопотамия и Предна Азия.

През 1965 г. Владимир Попов завършва своето образование по история – с една година по-рано от колегите си. Явява се на конкурсен изпит за асистент

по история на стария свят и Византия във Великотърновския университет (по това време ВПИ „Братя Кирил и Методий“). Годината 1965 е по своему особена – както в кариерното развитие на доцент Владимир Попов, така и за младия, първи извънстоличен университет. Минали са само две години от откриването на ВПИ „Братя Кирил и Методий“. Основните факултети и съпътстващите ги научни звена са в процес на създаване, развитие и утвърждаване; административните и стопански структури натрупват опит при тази съзидателна дейност. Никак не е странно, че младия асистент Владимир Попов води семинарни занятия не само по дисциплината Стара история, но също така и по Средновековна обща история. Това е времето, в което се формира преподавателският екип на утвърдили се малко по-късно водещ Великотърновски университет.

Независимо от всички трудности и неудобства в професионален и битов смисъл Владимир Попов последователно следва своя път в кариерното си развитие. До 1972 г., когато защитава своята първа дисертация („кандидат на историческите науки“, днес съответстваща на научната степен „доктор по история“), той е автор на 10 публикации и е минал по всички стъпала на асистентската йерархия. Темата на неговата дисертация: „Социално-икономическа характеристика на хетското общество (по данни от хетските закони)“, 313 л. машинописен текст, за времето си е необичайна със своята тематична насоченост спрямо доминиращите изследвания в българската историческа наука.

През 1972 г. Владимир Попов е поканен за научна работа в създадения през същата година „Институт по тракология“ при Българската академия на науките. Тук той е избран за научен секретар на Института – длъжност, която изпълнява до 1983 г. Едновременно с това му е поверено и ръководството на секция „История“ в организационната структура на Института. Отговорностите от организационен характер се съсредоточават в издателската дейност на „Института по тракология“; провеждането на научни прояви – национални и международни конференции, симпозиуми и конгреси. Независимо от специалното внимание, което бе отделяно по това време на изследователската работа, свързана с историята и културата на ранните балкански цивилизации в основата на това стои добре извършената предварително планирана и осъществена организация. За това свидетелства значителният обем заглавия от поредиците: “Thracia”; “Studia Thracica”; “Thracia antiqua” „Pulpudeva“; ритмично излизащите сборници с доклади от провежданите международни конгреси по тракология и мн. др. Зад всички тези издания прозира трудоемката работа от организационно, редакционно и издателско естество на научния секретар, на редактора и члена на редакционната колегия, какъвто по това време е Владимир Попов.

Работата на Владимир Попов в „Института по тракология“ не го откъсва от първоначалното му призвание на университетски преподавател. През 1975 защитава своята първа хабилитация и му е присъдена научната степен „старши научен сътрудник II степен“. Две години по-късно – през 1977, е избран и за

редовен доцент по стара история във Великотърновския университет. Съобразно съществуващата по това време практика и отношенията на институтите в БАН със СУ „Св. Климент Охридски“ Владимир Попов е избран също така и за доцент по история на стария свят в Историческия факултет. За това способстват и двете продължителни специализации във Франция през 1969 и 1972/1973 г. утвърдили го като водещ специалист по история на хетите и Хетската държава, историята на древен Египет, Месопотамия; обществата и народите на територията на Предна Азия. По време на своята научна работа във Франция Владимир Попов работи в Сорбоната, Института за източно право, Колеж дьо Франс с професорите Емануел Ларош, Еми Шлештер, Пол Галери и др.

В организационния смисъл доцент Владимир Попов има основно отношение към формирането на колегиума по стара история и тракология в Историческия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Впрочем, ако в този ред на мисли се проследи неговата преподавателска работа във Великотърновския и Софийския университет не може да не се обърне внимание на създадената и утвърдена школа от студенти и изследователи в областта на старата история и особено в областта на историята на древния Изток. Под негово научно ръководство са защитени повече от сто дипломни работи и нерядко, дори би могло да се каже – почти винаги неговите дипломанти успешно се реализират като преподаватели в областта на средното и висше образование, административните структури, свързани с държавното управление и политическите партии; музейната и издателска работа.

Другото направление, в което доцент Вл. Попов последователно допринася за научното и творческо израстване на своите студенти, несъмнено се свързва с научното ръководство на аспиранти (докторанти) и рецензирането на техните научни трудове, но вече като дисертации. В приложената в настоящото издание библиография може би на всеки ще му направи впечатление отсъствието на списък, отразяващ неговото научно ръководство на успешно защитилите дисертанти; рецензиите написани на различните със своята тематична насоченост дисертации. Вероятно това се дължи на творческата небрежност, която по своему се съдържа понякога в работата на университетския преподавател. Във формалния смисъл това обаче лесно би могло да бъде установено, ако се има предвид кариерното и научно развитие на колегиума „Стара история и Тракология“ във Великотърновския университет, Техническият университет в Русе, Шуменския университет и т.н. В списъка на аспирантите (дн. докторанти) могат да бъдат посочени поне 13 научни ръководства, някои от които на чужденци. През 1983 г. доцент Владимир Попов оглавява „Центъра за древни езици и култури“ – структурно звено на СУ „Св. Климент Охридски“. Почти всички членове на този изключително високо ерудиран и професионално структуриран изследователски и образователен център са ученици и последователи на доцент Попов.

В административния смисъл университетското кариерно развитие на доцент Владимир Попов също има своите върхове. През 1981–1983 г. той е заместник-ректор по международната дейност на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Едновременно с това оглавява и изпълнението на няколко изследователски проекта към съществуващия в Университета Научноизследователски център. През 1991 г. на проведените редовни университетски избори Владимир Попов е избран за ректор на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – длъжност, която изпълнява до 1995 г. Краят на този мандат е ознаменуван с назначаването му за областен управител на област Ловеч – една от най-големите области в тогавашното административно устройство на Република България. Изпълняваната административна длъжност (1995–1997 г.) не пречи на преподавателската и университетска кариера на Владимир Попов. Освен това приетите решения от областната управа и тяхното изпълнение от това време до голяма степен се свързват с правата на собственост върху сградния и териториален фонд на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

След изтичането на срока, свързан с административното управление в област Ловеч, доцент Владимир Попов отново се посвещава на преподавателска работа във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Едновременно с това оглавява катедрата „Стара история, етнология и методика“ в Историко-юридическия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – структурно звено, за съжаление закрито след неговото пенсиониране през 2007 г. В годините от 1999 до 2005 г. той е председател на Общото събрание на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Директор е и на Центъра за изнесено обучение в гр. Добрич (1999–2006 г.).

Съставената от гл. ас. д-р Живко Жеков библиография на трудовете на доцент д-р Владимир Попов включва повече от 50 заглавия по основната научна тематика, свързана с изследователската работа на юбиляра. Сложната материя, отнасяща се до развитието на древните източни общества, проявите на робовладението стоят в пряка връзка с текстовете на хетските закони и тези от старовавилонското законодателство на управлявалия през XVIII в. пр.Хр.е. (1792–1750 г.) вавилонски цар Хамурапи. За тези, които са следвали „История“ във Великотърновския университет през 60-те и 70-те години на миналия век тези публикации неизбежно им напомнят за провежданите семинарни занятия от асистент Владимир Попов по стара история. Тълкуването на текстовете, скритият смисъл на подбрани параграфи, очертаващи логическа връзка с други текстове, отнасящи се до стопанския и икономически живот; общественото устройство на древноизточните общества; препоръчителната литература – това беше образователната методика, с която се подготвяха бъдещите специалисти в областта на историческото познание.

С излязлото през 1972 г. първо учебно пособие „История на древния Изток“ (курс лекции, Велико Търново, 1972. 88 с.) се поставя началото на една особено отговорна мисия в областта на висшето и средно образование, осъществявана с

години от доцент Владимир Попов. Това учебно пособие, независимо от изминалото време от неговото първо отпечатване, и днес е предмет на търсене от студентите при подготовката им за семестриален изпит. Последвалите издания по „История на Стария свят“: I. Древен Изток. „Абагар“, Велико Търново, 2004. 320 с. и II. Древна Гърция. „Абагар“, Велико Търново, 1999. 336 с. предшестват най-обемния труд в областта на Старата история излизал на книжния пазар в България. През 2008 г. излиза от печат написаният от доцент д-р Владимир Попов учебник „История на Стария свят“ (издателство „Абагар“, Велико Търново, 2008 г. 814 с.). Впрочем в областта на учебната литература би следвало да се посочи и участието на юбиляра в издадените на български и руски език учебници по История, предназначени за учениците в средните училища (Родовообщинен строй. История на стария свят. – В: История за 7 клас. Учебно помагало за единното средно политехническо училище. 1. София, 1987; 2. София, 1990 (съавтор); История. Для VII класса единой средней политехнической школе с преподаванием на русском языке. София, 1988 (съавт.).

Заслугите на доцент Владимир Попов са оценени по достойнство с наши и чужди отличия – своеобразен израз на признание в неговото творческо, професионално и обществено развитие. Той е носител на ордена „Кирил и Методий“ II степен през 1983 г.; офицер е на „Академични палми“ II степен на френското правителство през 1993 г.; носител е на ведомствени награди на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, СУ „Св. Климент Охридски“, Българската академия на науките и т.н.

Бих искал с написаното дотук да изразя уважението на всички участници в проведената през месец октомври 2010 г. научна конференция към доцент д-р Владимир Попов. Повечето от представилите резултатите от своите изследвания са негови студенти. Мнозина са негови ученици и последователи в областта на преподаването на старата история във висшите учебни заведения в нашата страна. Затова нека от сърце да му пожелаем творческо и житейско дълголетие!

ЛИТЕРАТУРА

Великотърновски университет „Кирил и Методий“ 1963–1988. Спомени за неговото създаване и изграждане. „Издателство на Отечествения фронт“. С., 1988.

Петков, П. История на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. В. Търново, УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2003.

Плетньов, Г. Приносът на Великотърновския университет за развитието на историческата наука. – В: Великотърновският университет „Кирил и Методий“ в развитието на хуманитарните науки 1963–1983. С., Наука и изкуство, 1985, 41–53.

Попов, Вл. Катедра „Стара история и етнология”. – В: Приносът на Историко-юридическия факултет за развитието на българското образование и наука. Научна конференция по повод 40 години Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий”. Велико Търново, 2005, 55–62.

Попов, Вл. Изучаването на древността във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”. – В: Приносът на Историко-юридическия факултет за развитието на българското образование и наука. Научна конференция по повод 40 години Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий”. Велико Търново, 2005, 219–221.